

PAPA IVAN PAVAO II. I MLADI

Franjo TOPIĆ

UVOD

Papa Ivan Pavao II. već je u zoru svoga pontifikata očitovao posebnu pažnju i ne manju naklonost prema mladima. U svojoj nastupnoj propovijedi 22. listopada 1978. rekao im je: „Vi ste budućnost svijeta i nada Crkve. Vi ste moja nada.” Tom svom usmjerenju Papa je ostao vjeran sve do danas. Nijedan dosadašnji papa, a i malo koji čovjek u cijeloj povijesti, nije govorio toliko puta (više od 350) i tolikom broju mladeži kao sadašnji Papa (npr. u Lisabonu 300.000, u Madridu 300.000, u Limi oko milijun mladih itd.). Papa, osim čestih susreta u Rimu, nije propustio nijedno putovanje po Italiji ili inozemstvu, a da se nije posebno susreo s mladima i uputio im pastirsku i učiteljsku riječ.

Papina ljubav prema mladima nije „*captatio benevolentiae*”, a još manje nešto površno i pomodarsko, nego je to odaziv poruci Koncila koji je mlade nazvao „*namdom Crkve*” (GE, 2). Papina naklonost i zauzetost za mlade ima daljnji svoj razlog u njegovoj viziji čovjeka i Crkve. Ona kaže: „Ako je čovjek temeljni i ujedno svakodnevni put Crkve, onda se dobro razumije zašto Crkva pripisuje *osobitu važnost dobi mladosti* kao ključnoj etapi života svakog čovjeka.”¹ Crkva se treba uvijek obnavljati; upravo su mladi pozvani dati joj novu mladost kako bi zadobila sve više lice „bez mrlje i nabora” (Ef 5,27).² Papa ne smatra dovoljnim da samo on iskazuje posebnu naklonost prema brigama i rastu mladeži, nego to preporuča i biskupima i svećenicima: „Mladi moraju privući pažnju prije svakog drugog.”³

---

1 *Poruka mladima* u Godini mladih, 31. ožujka 1985, br. 1.

2 Govor mladima u Freiburgu (CH), 13. lipnja 1984. Pri ruci sam imao različite zbirke Papinih govora. Najviše sam koristio zbirke Papinih govora mladima koje je skupilo i izdalo Papinsko vijeće za laike: *Il Papa ai giovanima* (1980) i *Il Santo Padre parla ai giovani* (1985). No u njima su većinom izvaci Papinih govora, te sam tako posizao i za drugim zbir-kama ili za *L'Osservatore romano*. Smatrao sam dovoljnim za nalaženje govora navesti mje-sto i datum govora.

3 Sedamnaestom općem saboru talijanskih biskupa, Rim, 25. svibnja 1980.

Da bi se obuhvatnije razumjela i potpunije proniknula duša Papinih govora, dobro bi bilo kratko ocrtati sliku svijeta i čovjeka koju on ima pred sobom.

Imajući na umu ukočenost svake sheme, Papina slika svijeta mogla bi se predočiti podijeljena na tri podsvijeta.

1) Prvi podsvijet je stara Zapadna Evropa sa svojim liberalnim društvenim sustavima. U tome svijetu čovjek je nagrižen materijalnim blagostanjem i obiluje pretjeranom slobodom tako da život na tom dijelu zemaljske kugle projicira prilično tužnu sliku zloupotreba i frustracija različitih vrsta i oblika.

2) Drugi podsvijet je Istočna Evropa, gotovo zaboravljena polovica evropskog kontinenta. Ona je zastrta i obavijena glasnom šutnjom, a upravljana je jednopartijskim društvenim uređenjima. U njima čovjek je lišen, Papine su riječi, „svoga bitnog razloga postojanja: slobode vlastitog suda i vlastite akcije”.⁴

3) Treći podsvijet je Latinska Amerika i Afrika, gdje još caruje siromaštvo, bijeda, neprosvijećenost. Taj podsvijet je nerijetko poprište sukoba interesa Zapada i Istoka.

Tako mi živimo, smatra Papa, u svijetu koji se izgrađuje kao gigantski stroj materijalne moći, odnosno različitih drugih imperijalizama, koji se često bore jedan protiv drugoga.⁵ Mjesto da promiču istinsku sreću čovjeka, podosta današnjih sustava izrabljuje čovjeka u proizvodnji i potrošnji i otuđivanjem primarnih sirovina i repromaterijala, što sve stvara velike razlike među pojedinim staležima i državama, a i produbljuje provalije koje se ionako već koče među njima.

Ovakvom svijetu, koji često čovjeka ugrožava u njegovim bitnim dimenzijama, može se adekvatno suprotstaviti samo duh *istine i slobode* unutar njega čovjeka, čime dolazimo do njegove nutarnje i religiozne usmjerenosti. Religiozni čovjek nadahnjuje se na Kristu, koji se očituje kao siromašan i jednostavan, istinoljubiv i ljubitelj svakoga čovjeka.

Ako se želi izmijeniti slika svijeta, onda se treba upitati šta je s čovjekom i razvidjeti njegova situacija. Odatle antropologija i napose moralna antropologija zauzimaju prvotno mjesto u Papinoj misli, što je već očito iz njegove prve i programatske enciklike *Redemptor hominis* (1979).

Problematičnost svijeta prenesena na antropološko polje glasila bi: Kako sačuvati objektivnost i univerzalnost vrednota od permisivizma i relativizma, a potom kako spasiti osobnu odgovornost i stvaralačku slobodu bez kojih ljudskih duh postaje okrnjen? Prvi je zahtjev čini se zajamčen u tomističkoj misli, a drugi je naglašen od postkartezijske filozofije. No pitanje je, da li ih je moguće pomiriti. Misliocu Wojtyli ukazao se M. Scheler kao jedan od prikladnih putokaza za rješenje

4 Duhovne vježbe Pavlu VI, citirano prema Uvodu u: K. WOJTYLA, *Educazione all'amore*, Roma, 3 1978, 6.

5 Rezultate sukoba raznih imperijalizama fotografski je oslikao salvadorski nadbiskup A. Rivera y Damas: Velike sile daju oružje, a mi ljudske živote.

toga binomija.^{5a} Naime, fenomenolog Scheler je utemeljio vrednote (*Werte*) u svojevrsnom iskustvu koje ih obuhvaća u njihovoj vječnoj objektivnosti zajedno s emotivnom i osobnom konkretnošću. No, budući da Schelerov etički sustav pati od prenaplašenih pretpostavki emocionalnog značenja, stoga mu Wojtyła dodaje solidniju metafizičku utemeljenost, ali uvijek u odnosu na osobu. Tako bi se etičko-ontološki sustav profesora Wojtyły mogao označiti kao fenomenološko-tomištički.

Ako je vrednota u sebi samoj objektivna, što znači da nije proizvod subjekta, ipak se ona samo u osobi i po osobi očituje. Osoba je mjesto iskustva vrednotâ. S druge strane, temeljno iskustvo vrednota koje se može verificirati jest iskustvo vrijednosti (vrednote) same osobe, koje se iskusi u međusobnom odnosu. Odavde logično slijedi da je osoba iznad subjekta i da je ona neosporna vrijednost, a ona se uprisutnjuje i na neki način konstituira djelovanjem i radom.⁶

Rad i djelovanje osobe uistinu su ljudski samo ako se događaju u slobodi. Wojtyła tvrdi da, ako ne odlučujemo o sebi, ne možemo sebe niti posjedovati niti vladati sobom. Ako ne odlučujemo o sebi, ne možemo se ni drugima darivati.

Tko su mladi za Papu?

Mladost je za Papu – osim što je ključna etapa ljudskoga razvoja – početak i proljeće života, rasadnik budućnosti. To je vrijeme kada lice nema nabora, a srce tamnih skrovišta. To je razum u traženju i volja u čežnji za velikim ostvarenjima. To je ujedno „lijepa i dramatična dob, u kojoj cvjeta i zrije osobna stvarnost“.⁷

Odluke mladosti koje Papa najčešće nabroja jesu: radost i nada, odvažnost i beskompromisnost, stvaralaštvo i idealizam, širokogrudnost i oduševljenje, osjećaj za pravdu i raspoloživost za služenje, odbijanje svake polovičnosti i hipokrizije. Naravno, sve te mogućnosti ne moraju se nužno ostvariti, ali su objektivne mogućnosti, posebno ako je pred očima ono „plus“ kojim je obdaren novi čovjek nastao po krštenju. Upravo iz toga proizlazi da se uloga i zadaća odgojitelja, svećenika i svih starijih sastoji u tome da mladima pomognu u razvijanju tih pozitivnih sposobnosti kojima se mladost odlikuje.⁸

Papina polazišna točka nisu neki nestvarni mladi, nego su to ovi današnji konkretni mladići i djevojke sa svim vrlinama, a i manama. On uopće ne pokušava upotrebljavati nikakvu šminku za uljepšavanje omladine.

5a O odnosu Wojtyły i Schelera v. R. BUTTIGLIONE, *Il pensiero di Karol Wojtyła*, Jaca Book, Milano 1982, 69–78.

6 Ove Papine nazore izražava već i naslov njegova glavnog djela: *Osoba u Czyn*, Krakow, 1969. *The Acting Person* naslov je američkog prijevoda. Prevela A.-T. Tymieniecka, D. Reidel, Publishing Comp; Dordrecht-Boston-London, 1979. Prevoditeljci se predbacuju da je pretjerala u „pofenomenologiziranju“ Wojtyły unoseći previše husserlovske terminologije, čime se praktično izdigla na nivo koautora. O tome je ona pisala: „A page of History of from *Osoba i Czyn*“, u: *Phenomenology Information Bulletin*, br. 3, 1979, 3–52.

7 Monza, Italija, 21. svibnja 1983.

8 Kako svećenik može ostvariti ovu svoju misiju u radu s mladima, Papa je opisao u *Poruci svećenicima za Godinu mladih*, 31. ožujka 1985.

On govori o svim socijalnim problemima današnje mladeži i društva u kojem žive. Da nas širina i opseg problematike ne bi odveli u bespuća, samo ćemo shematski natuknuti probleme prema naprijed spomenutoj podjeli svijeta.

1. Za *zapadno* potrošačko i raspušteno društvo karakteristični su problemi konzumizma i permisivizma: droga i alkohol, hedonizam i moralni laksizam, te osamljenost i emarginacija, što bi se moglo Papinim terminom nazvati „kultura smrti”.⁹ On mladima pokazuje antičovječnost tih stanja i poziva ih da imaju hrabrosti oduprijeti se „prodavačima iluzija” koji iskorištavaju „vašu žeđ za srećom te morate skupo platiti nešto umjetnog raja postignutog s malo dima, dozom alkohola ili droge”.¹⁰ Ivan Pavao II. kaže da je to bijeg od života i odgovornosti za sebe i za svoju budućnost. Tko se utječe svijetu droge i alkohola, riskira razaranje vlastitog čovjštva, jer oni u zadnjoj liniji siju bol i smrt.¹¹ Slično se može ustvrditi i za konzumističko društvo u cjelini, koje predstavlja „bijeg od nutrine” i koje gazi svaki idealizam. Potrošačko društvo sebe naziva „blagostanjem” (*benessere*), a zapravo troši i razara samo sebe te bi ga se moglo prije nazvati „zlo-stanje” (*malessere*).

2. Izraziti problemi *drugoga podsvijeta* su: nedostatak slobode, manjak osobne inicijative i propagiranje ateizma. Treba napomenuti da je znatno manje Papinih govora o tim problemima, jer on nije imao zgode primati mlade hodočasnike iz ovog dijela svijeta a niti putovati u istočne zemlje, osim u Poljsku. Kako smo već spomenuli za Papinu antropologiju, čovjek je bitno oštećen bez slobode. „Ne gradi se društvo koje bi zaslužilo naslov ljudskoga – kaže Papa – bez poštivanja i, još gore, koje bi razaralo ljudsku slobodu nije čući pojedincima temeljne slobode.”¹³ A graditi svijet bez Boga znači zanijekati samu bit čovjeka, jer je on stvoren na sliku i priliku Božju i „čući u njemu izvanpovijesni elemenat koji je, dakako, izvorom njegove ljudskosti”.¹⁴

3. *Treći podsvijet*, koji je još u formiranju, živi u znaku ne malog nasilja, mržnje i u znatnom siromaštvu. Papa je više puta oštro osudio i odlučnim riječima pokazao upotrebu nasilja. Tako je npr. u zaraćenoj Irskoj rekao: „Izjavljujem, s uvjerenjem svoje vjere u Krista i sa sviješću svoje misije, da je nasilje zlo, da je nasilje neprihvatljivo kao rješenje problema, da je nasilje nedostojno čovjeka.” A zatim dodaje: „Nasilje je laž, jer je protiv istine naše vjere, istine našega čovjštva. Nasilje razara ono što bi ono željelo braniti: dostojanstvo, život i slobodu ljudskih bića.”¹⁵

9 Rim, 19. travnja 1984.

10 Rim, 20. rujna 1984.

11 Munchen, 19. studenoga 1980.

12 Reggio Calabria, Italija, 7. listopada 1984.

13 Belo Horizonte, Brazil, 1. srpnja 1984.

14 Uvod u dramu „Brat našega Boga”, u: K. WOJTYLA, *Poezija – drame – eseji*, Globus, Zagreb, 1984, 119.

15 Drogheda, Irska, 29. rujna 1979.

Da bi mladima ukazao na svu pogibeljnost mržnje i nasilja Papa upotrebljava i jedan izvanredan „argumentum ad iuventutem“: „Naučio sam da kršćanski mladić prestaje biti mlad i već dugo nije više kršćanin kada dopušta da bude zaveden od nauka i ideologija koje propovijedaju mržnju i nasilje.”¹⁶ Dakle, nasilje ne samo da odaje starež duha nego oduzima mladiću i kršćansko dostojanstvo. Pribjegavanje nasilju je, prema Papinu svjedočanstvu, na neki način autoekskomunikacija.

Što se tiče siromaštva, Papa ističe obavezu svih ljudi da se zauzimaju za siromašne. Za Crkvu kaže da hoće biti Crkva siromašnih i da ona tu istinu ne samo proglašava i naučava nego je želi i u praksi provoditi. Radi sveobuhvatnijeg sagledavanja problema siromašnih, Papa nabraja i pozitivne strane koje mogu resiti siromahе: oni su više otvoreni Bogu, znaju biti milostiviji i velikodušniji.

Ovo je daleko od toga da bi bila jeftina utjeha, nego je jednostavno podsjećanje da i ovom stanju ima nade i svjetla. U isto vrijeme on dodaje: nužno je činiti sve što je dopušteno da bi se osiguralo sebi i članovima obitelji ono što je nužno za životno uzdržavanje.¹⁷

4. Sad bismo mogli istaknuti i pokoji problem *zajednički* svim trim podsvjetovima. Jedan od problema koji tište cijeli svijet jest *nezaposlenost*.

Nezaposlenost je, po onoj Goetheovoj, izvor mnogih zala. Računajući s tom općeljudskom istinom, Papa je svjestan da upravo nezaposlenost izlaže mlade napasti bijega, alkoholu, drogi i nasilju. Nezaposlenost je uvijek zlo, „a kada dosegne određene dimenzije, postaje prava društvena nevolja”.¹⁸ Ivan Pavao II. smatra da je ona napose bolna kad pogađa mlade. Pošto su se pripremili za određeno zvanje a ne nalaze posla, onda doživljavaju svoj studij i naobrazbu, pa čak i same sebe, kao suvišne i neupotrebljive. Tada gledaju na budućnost sa strahom i trepetom. Papa smatra da je društvena zajednica dužna doskočiti toj gorućoj nedaći, a ako ne uspijeva, onda je obavezna pomagati nezaposlenima i materijalno, što proizlazi – Papine su riječi – „iz temeljnog načela, moralnog reda... (i) iz prava na život i postojanje”.¹⁹

Druga tema, što Papi osobito leži na srcu, jest područje *rada*. On želi posvjestiti svim ljudima, pa tako i mladima, da je rad jedna od značajki kojima se čovjek razlikuje od ostalih živih bića, ali se treba čuvati da radom i u trci za razvitkom tehnike ne zaboravi samog sebe, smisao svoje egzistencije i cilj svoga života. A to znači da rad ne smije nikada postati sredstvo otuđivanja i razčovječenja, da nikada ne smije biti iznad čovjeka.²⁰ Tim upitnicima o radu Papa posvećuje i pjesme kao npr. „Radnik iz tvornice automobila” i „Radnik iz tvornice oružja”. U prvoj pjesmi teško doživljava činjenicu da mu izmiče njegovo vlastito djelo: „Odsad govore kola, a meni je riječ oduzeta.” U drugoj pjesmi radnik proživljava gorko iskustvo

16 Belo Horizonte, Brazil, 1. srpnja 1980.

17 Govor u „favelama”, Vidagal, Rio de Janeiro, Brazil 2. srpnja 1980.

18 *Laborem exercens* (LE), br. 18.

19 *Ibid'*

20 Zna se iz povijesti da se rad upotrebljavao i protiv čovjeka, da je bio sredstvo tlačenja i prisile, što se napose očituje u gulazima i koncentracionim logorima, gdje je na ulazu bilo ispisano crnom ironijom: *Arbeit macht frei!*

da se njegovo djelo iskorištava protiv njegove volje i intencije: „Svijet što ga (proizvodnjom oružja) stvara nije dobar“, ali se radnik brani od te alijenacije vlastitoga proizvoda: „ali ja (podvukao F. T.) ne stvaram zao svijet!“²¹

Jedan od općeljudskih problema koji pritišću našu planetu jest *mīr*. Opređeljenje za mir danas ne bi trebalo više biti samo pitanje nekolicine pacifista i entuzijasta, nego bi to moralo biti „prvotna briga, neizbježivi izazov i golema nada“ svakoga društva i svih ljudi. Papa smatra da su na izgradnju civilizacije mira pozvani napose mladi ljudi koji, kako im kaže u uvodu *Poruke za Svjetski dan mira* (1. 1. 1985), „upravo određujete mogućnosti za mir danas i sutra odlukama koje ćete preuzeti za same sebe i za vašu ulogu u društvu“. Papa zna da je „stvarnost neumljiva i (da) zastrašuje“,²² da se milijarde troše za oružje dok drugi gladaju, da su u toj mašineriji smrti upregnuti veliki duhovni i intelektualni talenti i snage ljudskoga roda.

Razloge naoružanju i tjeskobnom nemiru treba tražiti u nasiljima i nepravdama koje se ukorjenjuju duboko u dušu pojedinaca, nadalje u obiteljskim sukobima i napokon u srcima koja su često prozeblala zbog manjka topline i ljubavi. Papa kaže da se mladi i u ovakvoj tmurnoj situaciji ne smiju bojati, te im poručuje: „Budućnost mira nalazi se u vašim srcima.“²³

Izlaz iz ove situacije on vidi prvo u oslobađanju od lažnih povijesnih putova, a zatim u zadobijanju ponovnog povjerenja u čovjeka i njegovo dostojanstvo. Svaki čovjek ima svoju vlastitu ulogu i poziv na koji treba odgovoriti „poštujući istinu, dostojanstvo i nepovrediva prava ljudske osobe“.²⁴

Putokazi rješenja

Pošto smo, makar i letimice, iznijeli obrise uočljivijih problema s kojima se današnja omladina susreće i o kojima je Papa zborio, na mjestu je pitanje: da li on vidi kakve zrake sunca, da li nudi kakva rješenja, i da li vidi ikakvu nadu da mladi nadvladaju izazove današnjice?

Prije svega treba istaknuti da Ivan Pavao II, usprkos svim tmurnim stranama života, nije klonuo duhom, nego izražava povjerenje u suvremene mlade i u njihove sposobnosti da grade bolji svijet. On veli: „Ja vjerujem u vas jer vjerujem u onoga Isusa Krista koji ima povjerenja u čovjeka, koji ne oklijeva povjeriti mu blago stvočenja, koji ga poziva na suradnju.“²⁵

---

21 Ove su pjesme iz ciklusa „Kamenolom“, v. *Poezija – drame – eseji*, 76–77. O radu kod Ivana Pavla II. v. R. BUTTIGLIONE, *Il pensiero di K. Wojtyła*, 279–285; Ph.-J. ANDRE-VINCENT, *La dottrina sociale di Giovanni Paolo II*, Citta Nuova, Roma 1984. 35–50.

23 *Poruka za Svjetski dan mira*, 1. siječnja 1985, br. 3.

24 *Ibid'*

25 Rim, 29. ožujka 1984.

Preduvjet za rješenje mladenačkih, a i općenitih problema je, prema Ivanu Pavlu II, da se razriješi „*quaestio fundamentalis*” koja glasi: Što je čovjek, u čemu se sastoji njegovo dostojanstvo i veličina, koji je smisao njegova života?²⁶

Za Papu je čovjek, „vidljiva slika Boga nevidljivoga”, što podrazumijeva da u sebi nosi „iskru božanskoga” i da u sebi ima nešto vječno.²⁷ Da bismo proniknuli u srž čovjeka, moramo posegnuti za njegovim transcendentnim iskonom. To pripada neizostavno na bit čovjeka, i tko ne uzima u obzir tu činjenicu, nema sasvim ispravnu ideju o čovjeku. Papa često naglašava da je čovjek „jedinstven, cjelovit i nepodijeljen”, da nasuprot nekim suvremenim antropološkim koncepcijama čovjeka „treba mjeriti *mjerom srca* (što u biblijskom smislu označava duhovnu središnjost) i mjerom savjesti, tj. mjerom duha koji je otvoren Bogu”.²⁸ Razmišljajući iz konkretne situacije modernog poimanja čovjeka, „Papa se ne prestaje zauzimati za obranu ljudske savjesti kako u zemljama službenog ateizma, tako i u zemljama konzumističkog tehnokratizma”.²⁹

S ovom prvom *quaestio fundamentalis* neodvojivo je povezana i kod Pape logički slijedi druga: kakav je čovjekov odnos prema svome Iskonu odnosno prema Bogu? On izričito kaže mladima: „Ne možemo definirati svoje shvaćanje čovjeka a da ne definiramo Apsolutnoga, puninu istine, ljepote i dobrote, kome dopuštamo da vodi naš život.”³⁰

Papa se slaže s R. Maritain koja kaže da „odsutnost Boga ispražnjava svemir” te da onda život često nema smisla, da nije daleko ni „totalno razočaranje” u mogućnost i smisao života.³¹ Zato Papa upravlja poziv mladima i svim ljudima: „Otvorite vrata Kristu!” Treba biti otvoren i raspoložen za one ideale koje je Krist propovijedao, svjedočio i za koje je umro: istina i nada, milosrđe i praštanje, a povrh svega ljubav. Papa je uvjeren da bi ljubav trebala biti legitimacija svakoga mladića i djevojke, napose onih kršćanskih: Reci mi kakva je tvoja ljubav i reći ću ti tko si.³²

S vjerom u Isusa, koji ima povjerenja u čovjeka, Papa poziva mlade da se odupru bijegu u svijet iluzija kao što su droga i alkohol, da se ne odaju filozofijama mržnje i nasilja, da nadvladaju izazove raspuštenog i potrošačkog društva, da se ne priklone svijetu bez Boga i bez slobode.

Potiče ih i ohrabruje da se zauzimaju za dostojanstvo čovjeka u svim njegovim dimenzijama, da izgrađuju svoju savjest i smisao za odgovornost, da budu solidarni sa siromašnima i s onima koji žedaju za pravdom i jednakošću, da se zauzmu za istinski mir i slobodu svakog čovjeka, da produbljuju svoju vjeru hraneći je slušanjem riječi Božje i čestim primanjem Uskrslog u euharistiji.

26 Papa je o tome često govorio kao npr. u Yamoussoukru. Obala Slonovačce, 11. svibnja 1980: *Poruka za Svjetski dan mira* 1. siječnja 1985; a enciklika *Redemptor hominis* predstavlja neku vrstu Papina manuala antropologije.

27 Usp. M. SCHELER, *O vječnome u covjeku* (1921).

28 Varšava, Poljska, 13. lipnja 1979.

29 Ž. PULJIĆ, *Kultura u misli Ivana Pavla II, Rukopis predavanja održanog na Pastoralno-teološkom tjednu za svećenike, Zagreb, 25. siječnja 1985.*

30 *Poruka za Svjetski dan mira*, 1. siječnja 1985, br. 5.

31 Castel Gandolfo, 9. kolovoza 1980.

32 Jasna Gora, Poljska, 18. lipnja 1983.

Papin stil i metoda

Kako se već moglo razabrati, a katkad je bilo i izričito spomenuto, Papa je u svom pristupu i ophodjenju s mladima vrlo realan i konkretan.³³ On iznosi stvarnost onakvu kakva jest, ne ustručavajući se ni teških problema kao što su droga, alkohol, hedonizam itd. Papin je jezik razumljiv, a često se upušta i u prave dijaloge s mladima (npr. Pariz, 1. 6. 1980). On sasvim mirno prihvaća prigovor da Crkva nije uvijek dovoljno prisutna i spremna u pomaganju i rješavanju mladenačkih poteškoća.³⁴

Papa je osoban u svojim nastupima; on iznosi vlastita traženja i putove iz svoje mladosti.³⁵ Kad su mu neki kod jednog susreta izrazili želju da bi htjeli osobno s njim razgovarati, on im je odgovorio: „Istu želju imam i ja... Želio bih govoriti osobno sa svakim od vas, slušati, pitati, patiti i radovati se sa svakim...”³⁶

Dalje, znakovit je u Papinu držanju prema mladima njegov učiteljski stav. On malo docira, kara i opominje, a puno više potiče, hrabri i osvjetljuje. Na Augustinovoj i Schelerovoj liniji on svjedoči i nudi određene vrednote te se nada da će uspjeti u mladima raspiriti unutrašnju glad za tim vrednotama te da će ih oni nasljedovati.³⁷ Papa se izlažući svoje ideje i teme nastoji držati *po strani*, želi da bude u prvom planu Božanski Učitelj, kao što je to veoma zorno pokazao u *Poruci mladima za Godinu mladih*, gdje je čitava poruka strukturirana na temelju Isusova razgovora s bogatim mladićem, čije je ime ostalo sakriveno u olovci evanđeliste.³⁸

iz ovoga dosad rečenoga mogao bi se dobiti dojam da Papa u susretima s mladima ide linijom manjeg otpora ili da je popustljiv. Stvarnost je, međutim, sasvim drukčija.

Papa je vrlo odlučan u izlaganju osnovnih kršćanskih i ljudskih istina i vrlo zahtjevan u traženju njihova ostvarivanja. Ako bi se željelo u jednu riječ sliti Papinu zahtjevnost i program, onda bi najprikladniji bio Isusov poziv upućen bezimеноm mladiću: Ostavi sve, uzmi svoj križ i slijedi me!

Kako mladi reagiraju na Papine riječi

Prije kraja trebalo bi dati riječ i onoj milijunskoj masi mladih koji su Papu slušali, pljeskali mu i oduševljeno klicali. Bez oklijevanja i bez straha da ćemo pretje-

33 Jedna od vidljivih oznaka ovoga Pape jest da uvijek ima pred očima konkretne ljude i konkretnu životnu situaciju. Tako su njegovi govori egzistencijalnog karaktera i obilježeni povijesnom dimenzijom. To je dobro uočio A. RIGOBELLO, „Introduzione” u: K. WOJTYLA, *L'uomo nel mondo*, A. Armando, Roma, 1981, 13.

34 *L'Osservatore romano*, 16. svibnja 1985.

35 Belo Horizonte, Brazil, 1. srpnja 1980.

36 *L'Osservatore romano*, 16. svibnja 1985.

37 Vrlo vrijedne ideje o Papi kao „učitelju”, v. R. BUTTIGLIONE, *Il pensiero di K. Wojtyla*, 72, 74–76.

38 Papa također savjetuje svećenicima da se u svom radu s mladima znadu „odstraniti”, tj. da stave u prvi plan Onoga koji je jedini dobar, *Poruka svećenicima*, br. 11.

rati, može se reći da mladež prihvaća Papu te da rado s njime moli, pjeva i razgovara. Mladi osjećaju da je Papi uistinu stalo do njih. Uviđaju da je jasan u svojim načelima i zahtjevan u praksi, da im govori očinski, a ne paternalistički: s autoritetom, ali ne autoritarno, te da njegove riječi nisu isprazna retorika, nego da istinuje u ljubavi. Možda je to najbolje izrazila djevojka iz Argentine, koja je nakon susreta mladih u Rimu za Cvjetnicu 1985. rekla: „Za nas je Papa življeni nauk.“³⁹

Perspektive

Na rastanku od Pape i mladih treba reći da usprkos zlogukim navjesticama tmurne budućnosti ima mjesta i za realni optimizam. Za to postoje i neki znakovi koji navješćuju da je moguća promjena nabolje i da je utemeljeno nadati se, što je „dužnost, a ne luksuz. Nadati se ne znači sanjati, nego pretvarati snove u stvarnost.“⁴⁰ Ti znakovi nade, koja je „nužna da se živi“ (J. Arias), prema samom Papi su ovi: sve odgovornija zauzetost mladih za braću koja žive u siromaštvu i na rubu društva; stvarna želja za trajnim mirom koji bi im dopustio da se osjećaju građanima cijelog svijeta, te „žed za istinom koja odbija sve oblike laži i kompromisa“.⁴¹

Papa smatra da će se ovi snovi pretvarati u stvarnost ako mladi na svom životnom putu traženja istine i smisla života ne zaborave Onoga koji je Put, Istina i Život. Tu ideju na pjesnički način formulira talijanski pjesnik C. *Rebora* (1885–1954):

„Ljudska se nada lako zavarava,
I na koncu se grubo razočarava“,
da bi zaključio:
„Siguma nada je samo uz Krista
Kroz križ do slave za srca čista.“

³⁹ *Ibid.*, 5. travnja 1985.

⁴⁰ Kardinal J. SUENENS, „Duh Stvaratelj-Izvor nade“, *Vrelo života* 2 (1976), 15.

⁴¹ Rim, 23. veljače 1984.

ZUSAMMENFASSUNG

(Papst JOHANNES PAUL II UND DIE JUGENDLICHEN)

Es gibt wahrscheinlich keinen Menschen in der Geschichte der so oft (350 mal) und vor der so grossen Zahl der Jugendlichen gesprochen hat (z. B. in Madrid 300.000; Lima cca 1 Million), wie der Papst Johannes Paul II. Dieser Papst sieht das Jugendalter als Hauptetappe im menschlichen Leben. Er drückt sich in seinen Reden ganz konkret und persönlich, klar und entscheidend aus. Der Papst kommt über alle Probleme der heutigen Jugendlichen zu sprechen: Droge, Alkoholismus, Gewalt, Hass, Konsum usw. Trotz all diesen Problemen, resigniert der Papst nicht, sondern glaubt er an die Jugendlichen. Der Grund dafür findet er in der Tatsache: „Christus hatte auch Vertrauen den Menschen geschenkt“. Deswegen lädt der Papst die Jugendlichen ein, den Weg zu Christus wiederzufinden. Christus nimmt „jeden Menschen mit der Liebe“ entgegen. Nur mit Christus zusammen, werden die Jugendlichen die bessere Welt und neue Gesellschaft ausbauen können, wo die „Zivilisation der Liebe“ herrschen wird.